

TÜRKİYE GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TÜRKİYE GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye - Güneydoğu Asya Ülkeleri)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzde fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

TÜRKİYE GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

Endonezya, Tayland, Vietnam, Singapur, Malezya, Filipinler, Myanmar (Burma), Kamboçya, Laos, Doğu Timor ve Brunei'den oluşan Güneydoğu Asya, Hint Okyanusu'nu Pasifik'e bağlayan stratejik bir bölgedir. Güneydoğu Asya'nın kişi başına düşen GSYİH'sı 4.685 dolardır (2020). Dünya payları olarak yüzölçümü bakımından %3, nüfus bakımından %8,5 gibi oranlara sahip Bölge farklı sosyo-kültürel alanlarda sağladığı büyük katkılar ile de dikkat çekmektedir. Bölge, stratejik konumu; dinamik ve eğitimli insan kaynağı; sanayileşme ve teknolojiye elde ettiği ilerleme; büyüyen ve gelişen ekonomisi; BM, İİT, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN), Bağlantısızlar Hareketi, APEC, Bağımsız Devletler Topluluğu, D8 gibi uluslararası örgütler içerisindeki saygın konumu ile tüm dünyanın dikkatini çeken bir bölge görünümündedir.

Tarihî bağlar itibarıyla Türkiye ile Güneydoğu Asya arasında, özellikle Malay bölgesiyle her zaman dostane ilişkiler mevcut olmuştur. Bölge ve Türkiye arasındaki siyasi ve kültürel ilişkiler 12. yüzyıla kadar geri gitmektedir. İki bölge, coğrafi uzaklıklarına rağmen siyaset, kültür ve eğitim alanlarında yakın ilişkiler kurmuşlardır. Türkiye - Güneydoğu Asya ülkeleri siyasi ilişkileri ikili ve çok taraflı platformlarda olumlu bir seyir izlemektedir. Başlıca ihracat kalemleri savunma sanayii ürünleri, halı ve yer kaplamaları, makine ve ulaşım araçları, tütün ve gıda ürünleridir. Türkiye'nin ithal ettiği başlıca ürünler ise hayvansal ve bitkisel yağlar, elektronik ürünler, makine ve ulaşım araçları, tekstil ve hazır giyim ürünleridir. Ne var ki, ikili siyasi ilişkilerdeki yakınlığa, iki taraf da liberal ekonomik politikalar izleyen ve piyasa ekonomisini benimsemiş demokrasiler olmasına ve halklar arasındaki derin sempatiye rağmen, ekonomik ilişkiler beklenenin oldukça gerisindedir.

Ayrıca, Türkiye'nin Güneydoğu Asya bölgesine kayda değer bir yatırımı bulunmamaktadır. Bölge'nin Türkiye'deki yatırımları ise son derece sınırlıdır. Türkiye ve Bölge Ülkeleri arasında, özellikle teknoloji paylaşımı, helal gıda, İslami bankacılık, turizm, sağlık, tekstil, üçüncü ülkelerde ortak yatırım gibi alanlardaki işbirliği potansiyelinin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Güneydoğu Asya ülkeleri için Türkiye; Balkanlar ve Avrupa'ya bir çıkış kapısı, Orta Doğu ve Orta Asya'da iyi bir ekonomik ortaktır.

Türkiye ise Güneydoğu Asya ülkelerini siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlik ile ilgili alanlarda karşılıklı ilişkilerin güçlendirilmesi gereken bir partner olarak görmekte ve Asya ülkeleri ile ilişkilerini geliştirme konusunda da Güneydoğu Asya ülkelerinin işbirliğine özel bir önem atfetmektedir. Bu bağlamda ASEAN ile Dostluk ve İşbirliği Anlaşması imzalayan Türkiye, bu örgüte büyük bir önem atfetmekte, örgüte üye olarak uluslararası ticaretten güvenlik işbirliğine kadar pek çok alanda ilişkilerini daha iyi bir noktaya taşıyabileceğini, bu sayede Bölge'deki diğer uluslararası örgütlerle ilişkilerini geliştirebileceğini ve üyelik imkânı elde edebileceğini düşünmektedir. 2017'de düzenlenen 50. ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda Türkiye ile ASEAN arasında Sektörel Diyalog Ortaklığı (SDO) tesis edilmesi kararı alınmıştır.

Çin ile birlikte bölge içi ülkelerin birbirleri ile rekabeti, Güneydoğu Asya'da ABD ve Batılı ülkelerin artmakta olan etkileri, Bölge'nin jeopolitik önemini artırmıştır. Önemli diğer bir husus ise, Güney Asya; Orta Asya, Orta Doğu, Doğu ve Uzak Doğu Asya'nın ticari, kültürel ve kalkınma potansiyeli için büyük önem taşımaktadır.

TÜRKİYE GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

Öte yandan Türkiye, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan stratejik öneme sahip, uluslararası sahnede önemli rol oynayabilecek bir ülkedir. Gelişmiş ülkelerin Bölge'deki az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler üzerindeki daimi sosyo-ekonomik ve kültürel etkileri dengelenmelidir. Bölge ülkeleri kendi üretimlerinin artan gücüne dayanarak kendi politikalarının temelini güçlendirip, yer yer yıkıcı potansiyele sahip dış rekabetin olumsuz etkilerini hafifletebilir ve uluslararası güçler karşısında dengeli bir çözüm sunabilirler. Bununla birlikte, demokrasi, laiklik ve BM, OIC, Dünya Ticaret Örgütü üyelikleri ile kalkınmacı ekonomilere sahip olmaları Türkiye ve Bölge Ülkelerinin büyük ölçüde ortak özellikleridir.

Güneydoğu Asya ülkeleri ve Türkiye turizm alanında dünyanın en ilgi çekici potansiyel güçleri olarak bilinmektedir. Bunu daha uygun ve daha güçlü bir ekonomik faktör hâline getirmek için turizm sektöründe işbirliği anlaşmaları ve turizmi canlandıracak projelerin hayata geçirilmesi önemlidir. Türk Havayolları ve diğer yerel hava yollarının karşılıklı seferlerinin devamının sağlanması ve artırılması bu alanın rolünü güçlendirecektir. Güneydoğu Asya ülkeleri ve Türkiye'de yapılacak farklı turizm fuarları, ticari fuarlar, ticaret günleri vs. ekonomik işbirliğinin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte, farklı üretim alanları ve sektörler üzerinde bilgi paylaşımı, karşılıklı ziyaretler, işbirliği ve anlaşmalar da son derece gereklidir. Örneğin, iki taraf arasında; ticaret, ekonomik ve teknik işbirliği; kültürel, askerî eğitim ve öğretim işbirliği, bankacılık; denizcilik; yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması; teknik işbirliği; kültürel değişim programı; hava taşımacılığı; teknik ve savunma sanayii işbirliği; çifte vergilendirmenin önlenmesi; askerî alanda eğitim; teknik ve bilimsel işbirliği; hava ulaştırma gibi alanlarda anlaşma ve işbirliği sağlanması önemlidir.

Güneydoğu Asya ülkeleri ve Türkiye arasında ikili ticari anlaşmalar farklı zamanlarda imzalanmıştır. Son yıllarda Türkiye'de düzenlenen fuarlara Güneydoğu Asya'dan katılım oldukça artmıştır. Önemli diğer bir nokta ise, Yeni İpek Yolu'nun çeşitli versiyonlarla (TRACECA vb) ortaya çıkışı bu iki tarafın ticari ve ekonomik ilişkilerine hız kazandıracaktır. Güneydoğu Asya, Türkiye gibi 2008 küresel mali krizinde en iyi performansı gösteren ekonomiler arasında değerlendirilmektedir.

Türkiye, Kıbrıs başta olmak üzere diğer uluslararası sorunlarda Güneydoğu Asya ülkelerinin desteğini almaya çalışmıştır. Bunu izleyen dönemlerde BM, CICA, SAARC, ASEAN, D-8, G20 gibi örgütler bünyesinde iki taraf arasında siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlikle ilgili alanlarda işbirliği imkanı zemini daha da güçlendirilebilecektir. Bölge'deki; özellikle Körfez gibi, tarafların enerji bağımlılıklarının olduğu bölgelerdeki gelişmeler yakinen takip edilmeli ve bu gelişmelere gereken önem gösterilmelidir. Körfez'in istikrarsızlığı tüm dünyayı istikrarsızlığa sürükleyecek bir durumdur ve mevcut gelişmeler ışığında bu durum çok uzak görünmemektedir. Dolayısıyla bu bölgesel ilişkiler, Bölge'de de etkin olabilecek küresel bir etkinlik seviyesine çıkarılmalıdır.

Türkiye ve Güneydoğu Asya ülkeleri insani krizler ile de karşı karşıyadır. Türkiye, Suriyeli mültecilere gerek konaklama gerekse eğitim sağlamaya çaba harcarken Güneydoğu Asya ülkeleri de Rohingya sorunuyla uğraşmaktadır. Bu krizlerin çözülmesinde hem bölgesel hem de küresel düzeyde işbirliği yapılması söz konusudur. Türkiye, mültecilerin barındırılması konusunda uzun süredir çalışmaktadır, bu tecrübeyi paylaşabilir, eğitim ve güvenlik konusunda da daha fazla katkı sağlayabilir.

TÜRKİYE GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

Her iki taraf da; PKK, DHKP-C, DAİŞ, El-Kaide, Jemmah İslamiyah vb. yerel veya uluslararası terör örgütlerine karşı mücadelelerini sürdürmektedir. Bağımlılıklarının üçte ikisi Batı dünyası lehine olan Türkiye, Doğu ve Batı'nın "Güvenlik Regülatörüdür" ve tercihleri, dengeleri etkileyecektir. Terörle mücadele ve uluslararası ilişkiler açısından birçok konuda iki tarafın zaman zaman birlikte hareket etmesi ve bu meseleleri karşılıklı çözüme kavuşturacak şekilde masaya yatırması söz konusu olmuştur. Acil bir şekilde her taraf da kendi çözüm ilkelerini ve tecrübelerini birbirlerine sunmalı, işbirliği içinde bu uluslararası ve yerel terör örgütlerine karşı somut adımlar atılmalıdır.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle ivme kazanan küreselleşmenin getirdiği temel eğilim, ülkelerin tek başlarına değil belirli bölgesel işbirlikleri ve bölge-ötesi ortaklıklar vasıtasıyla kalkınması yönündedir. Ülkeler artık ekonomik, siyasal, kültürel bakımdan diyalog ve işbirliğine dayalı açık bir yapıya doğru yönelmekte, uyum sağlayamayanlar ciddi istikrarsızlıklar yaşamaktadır. Bu çerçevede, Türkiye ile Güneydoğu Asya arasında da uzun erişimli "stratejik işbirliği" ilişkilerinin geliştirilmesi bu zamanın ruhudur.

Türkiye - Güneydoğu Asya Stratejik Diyalogu; karşılıklı potansiyellerin ve mevcut işbirliklerinin nasıl stratejik bir işbirliğine dönüştürülebileceğini ortaya çıkarmayı hedeflemekte ve stratejik zeminin kapasite inşasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Stratejik Diyalog ile; ilgili kuruluşların ve kurumların yakından tanınması, sivil toplum etkisinin artırılması, kalkınmaya katkı sağlanması, kaynakların ve çalışma alanlarının geliştirilmesine dair uzmanlık birikimlerinden faydalanılması, tanıtma faaliyetlerine katkı sağlanması, akademik işbirliği imkânlarının araştırılması ve tüm bu çalışmaların bütünlük içerisinde değerlendirilmesini sağlayacak stratejik bir yaklaşım geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ana Tema

Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar

Alt Temalar

Yeni Dengeler Yeni Ekonomi

Ekonomik İlişkiler: Fırsatlar ve Engeller

Bölgesel Barış İnşası Çabaları: Türkiye - Güneydoğu Asya Ülkeleri

Türkiye - AB İlişkileri ve Güneydoğu Asya Ülkeleri

Teknolojik, Akademik ve Kültürel İşbirliği

Orta Doğu, Afrika, Güneydoğu Asya Ülkeleri İkili ve Çok Taraflı İşbirliği

Enerji, Jeopolitik ve Güvenlik İşbirliği

ABD, Çin ve Yeni Ortaklarla İlişkiler

TÜRKİYE GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

Temel Sektörler

Kamu Diplomasisi, Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türkiye - Güneydoğu Asya Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

TÜRKİYE GÜNEYDOĞU ASYA STRATEJİK DİYALOĞU

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının tarafların karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar